

چکیده

تریپانوزومیازیس یکی از بیماری‌های انگلی مهم به ویژه در نشخوارکنندگان از جمله گاو و اسب‌ها محسوب می‌شود. تریپانوزوما اوانسی جزء تک یاخته‌های خونی گروه سالیوارین با اهمیت در دامپزشکی است که به طور مکانیکی منتقل می‌شود. تریپانوزوما تیلری نیز جزء تک یاخته خونی غیر بیماری زای گروه استرکورارین با گسترش جهانی در نشخوارکنندگان اهلی و وحشی و آنتلوپ است. مطالعه حاضر فراوانی و تنوع ژنوتیپی جدایه‌های تریپانوزوما اوانسی و تریپانوزوما تیلری در نشخوارکنندگان بزرگ استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان، سمنان، قم، گلستان و مازندران را مورد بررسی قرار داد. در این مطالعه 400 نمونه خون از ورید و داج از گاوها و اسبها و همچنین 400 نمونه گسترش از ترشحات واژن و قضیب در اسب‌های ماده و نر از 8 استان از خرداد تا شهریور 1400 اخذ گردید. از روش‌های انگل شناسی (رنگ آمیزی گیمسا، کلرید جیوه) و مولکولی برای شناسایی دام‌های آلوده استفاده گردید. ژنوم تریپانوزوما استخراج گردید و تکثیر قطعات 750bp، 164bp، 205bp و 289bp به ترتیب از ژن‌های *TBR1.2* و *18S* (تریپانوزون)، *RoTat 1.2* (تریپانوزوما اوانسی تیپ A) و *CATL* (تریپانوزوما تیلری) انجام شد. از 400 نمونه خون اسب، آلودگی با تریپانوزوما، تریپانوزون و تریپانوزوما اوانسی تیپ A به ترتیب 12% (48/400)، 21% (84/400) و 1/2% (5/400) با استفاده از روش رنگ آمیزی گیمسا، کلرید جیوه و PCR بود. در این مطالعه میزان شیوع تریپانوزوما اوانسی تیپ A در قم 10% بود. در نمونه‌های خون گاوهای تحت مطالعه آلودگی به تریپانوزوما تیلری با استفاده از روش‌های انگل شناسی و مولکولی یافت نشد. دریافته‌های ما میزان شیوع تریپانوزوما اوانسی تیپ A در استان قم به میزان 10% و در دیگر استانها منفی بود. برنامه‌های کنترل جامع، رعایت استانداردهای قرنطینه و تشخیص ناقظین و مخازن عفونت برای به حداقل رساندن خطر عفونت و جلوگیری از ضررهای اقتصادی توصیه می‌شود.

کلمات کلیدی: تریپانوزوما اوانسی، شناسایی مولکولی، آنالیز فیلوژنی، حیوانات اهلی، ایران.